

בש"ת מלבושי יו"ט (אה"ע ריש סי' ד') הביא מדברי חיים (על שו"ע אה"ע) שתירץ דכיון דהמים קפואים הם, א"כ גם אם יש מחילה של דגים נסתם פתח המחילה, ואין בידו להיכנס לתוך המחילה, לכן אם לא יצא בשיעור שתצא נפשו אשתו מותרת.

ובתב המלבושי יו"ט דלפ"ז היינו דוקא בנהר שקפא לגמרי, אבל אם הנהר נמצא בראשית קפאנו ולמטה לא שלט הקרח, א"כ עדיין סברתו דהנו"ב קיימא דחיישינן שמתחת להקרח מצא מחילה של דגים, ונכנס לשם ויצא למקום אחר, ואשתו אסורה.

★★

בגמ': כמה גדולים דברי חכמים שאמרו וכו' מים שאין להם סוף אשתו אסורה וכו'.

כ"ק אדמו"ר בעל הפני מנחם זצ"ל סיפר שנסע למירון יחד עם אחיו כ"ק אדמו"ר בעל הבית ישראל זצ"ל ובדרך אמר לו בשם הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל דאי' שחכמים אמרו נפל למים שאין להם סוף אשתו אסורה, כמה נהרות דמע של עגונות נשפכו על זה, ואח"כ משתדלים למצוא כל מיני היתרים להתיר העגונה, ומפני מה אסורה חכמים, אלא שאילו היה הדין דטבע במים שאין להם סוף אשתו מותרת, מי שטבעה ספינתו לא היה יכול להנצל, שלא היה לו חיות ע"פ חכמים, לפיכך הוצרכו חכמים לקבוע גדר ולומר שאשתו אסורה ויש לו חיות ע"פ התורה וממילא יוכל להנצל.

והוסף ה"בית ישראל" זי"ע, שאי' בגמ' שם בכמה מעשיות, בר"ע שניצול ע"י דף של ספינה ובר"מ שניצול ע"י גלי הים, כמה גדולים דברי חכמים שאמרו וכו' מים שאין להם סוף אשתו אסורה, היינו כמה גדולים דברי חכמים שכשאמרו כך נעשה מזה כלל שכך יהיה, וכשם שאי' בשבת אצל ר' ישמעאל לא יקרא לאור הנר אמר ר' ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה פעם א' קרא ובקש להטות, ולחד גירסא קרא והטה, אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר, ר' ישמעאל בן אלישע לא היה מגיע לידי כך, וכמו שהקשו התוס' שהרי צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם, אלא זהו גדולים דברי חכמים שכשאמרו שמא יטה הוכרח להגיע לידי כך, או לכה"פ לרצות להטות.

א"ש הא דבגט שנמצא פסק בשו"ע דבארנקי טבעת וכיס לא מושלי אינשי, והכא בעדות אשה השמיט זה, והוא משום דחיישינן למכירה וכנ"ל.

★★

ברש"י ד"ה מן הארכובה.

ואי משום טביעה ומים שאין להם סוף חיישינן שמא יצא מן המים ועלה ברחוק פרסה או יותר.

בש"ת חתם סופר (או"ח סי' קצט) דן בשיעור הזמן שיכול אדם לחיות תחת המים, וכתב שם לגבי דברי רש"י אלו וזה לשונו מה שכתב רש"י חיישינן שמא יצא מהמים ברחוק פרסה או יותר, רוצה לומר בשיעור הילוך פרסה על הקרקע, אבל שטף המים העצומים יובילוהו מרחוק לגור בשעה קלה כמובן.

דף קכ"א ע"א

בגמ': אימור גלי אשפלי כו'.

בש"ת הב"ח (סי' ע"ט) והביאו הב"ש (סי' י"ז סקצ"ה) כתבו הב"ח והמהרש"א דאם נפל למים שאין להם סוף, באופן שזה הי' נהר בעת הקרח, ונשבר הקרח ונפל לתוך הנהר, דכיון דכל הטעם דאסרינן הכא משום דאמרינן דכיון דאיכא גלי אימא גלי אשפלו והביאוהו למרחוק ושם יצא, א"כ הכא דהנהר הוא קפוא ואין יוצא ואין בא, אם ראינו עד שיעור שתצא נפשו שלא יצא מהמקום שנפל לשם אשתו מותרת.

ותמה הנו"ב (מהדו"ת סי' נ"ח) דבגמ' אח"כ מביא עובדא בשני בני אדם שהיו מכמרינן מכמורין בירדן כו' למחר זרחה חמה והכיר פתחה של מחילה של דגים ויצא משם, ומקשה הגמ' א"ה במים שיש להם סוף נמי ניחוש למחילה של דגים, ומשני מחילה של דגים במים שיש להם סוף לא שכיחא.

ולפ"ז במים שאין להם סוף יש ב' חששות, א' דגלי אשפלי והביאוהו למרחוק. ב' מחילה של דגים, וא"כ בהך דנפל שנהר שקפא עדיין ישנו להחשש שמא מצא מחילה של דגים ויצא משם, ואיך נתיר לאשתו.